

datum in procedure: 27 april 2004

datum aanwijzing: 5 december 2007

errata:

TOELICHTING

bij het besluit tot aanwijzing van
het beschermd dorpsgezicht **Brink**
gemeente Laren (Noord-Holland)
ex artikel 35 Monumentenwet 1988

Foto: villabebouwing aan de eng bij de Wally Moesweg.

ID
209
L2

LAREN, BRINK

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn bevoegd om gezamenlijk beschermde stads- en dorpsgezichten aan te wijzen. Het rechtsgevolg van de aanwijzing is dat de gemeenteraad ter bescherming van een stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan, als bedoeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, vast moet stellen. In die zin kan de aanwijzing tevens een stimulans betekenen voor een te voeren ruimtelijk kwaliteitsbeleid.

In totaal zijn er in Nederland meer dan 300 beschermde stads- en dorpsgezichten met een geschiedenis die teruggaat tot vóór het jaar 1850. In het kader van het Monumenten Inventarisatie Project is ook de stedenbouw uit de periode 1850-1940 landelijk geïnventariseerd. Het besluit tot aanwijzing van Brink te Laren als beschermd dorpsgezicht vloeit voort uit deze inventarisatie.

INLEIDING

Het beschermd dorpsgezicht Brink in het centrum van het dorp Laren bestaat uit de historische kern met een oude dorpsstructuur en overwegend boerderijbebouwing en de, deels daarin verweven, wegen en bebouwing uit de periode van na 1850.

Het gebied laat het transformatie- of aanpassingsproces zien van een agrarisch brinkdorp met enige weefindustrie naar een forensen- en kunstenaarsdorp als gevolg van de betere bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de omgeving als woongebied. Dit proces speelde zich af aan het einde van de 19^e en het begin van de 20^e eeuw, waarbij de oude structuur opnieuw werd geïnterpreteerd en gewaardeerd. Omdat de nieuwe structuur werd opgenomen en verwerkt in de oude structuur, kon een nieuwe ruimtelijke samenhang ontstaan waarin de historische, agrarische structuren werden behouden.

In de kern van Laren vermengden nieuwe ontwikkelingen zich met de historische functies, waarvan de boerderijen en de wevershuisjes de typologische bebouwing vormden. Terreinen met agrarische functie werden gebruikt voor de bouw van villa's, kunstenaarswoningen en winkelhuizen. De jongere ontwikkelingen zijn herkenbaar langs de doorgaande wegen Naarderstraat en Eemnesserweg, en in de villagebieden ten noorden en westen van de kern. Naast het karakteristiek invoegen, zijn de nieuwe ontwikkelingen met name zichtbaar in een lijn van noord naar oost en langs de centrale brinken van oost naar west vanaf de zuidkant van de centrale brink. In 1912 werd in Laren de eerste gemeentelijke Schoonheidscommissie van Nederland opgericht. Dit beïnvloedde in sterke mate de vormgeving van de nieuwbouw in het dorp.

Het gezicht Brink omvat het aaneengesloten gebied waarbinnen de oorspronkelijke agrarische dorpsstructuur nog herkenbaar aanwezig is, met daarnaast de karakteristieke invoegingen van villa's en kunstenaarswoningen uit de periode 1880-1940.

ONTSTAAN EN ONTWIKKELING (kaart 3)

Laren als agrarisch brinkdorp

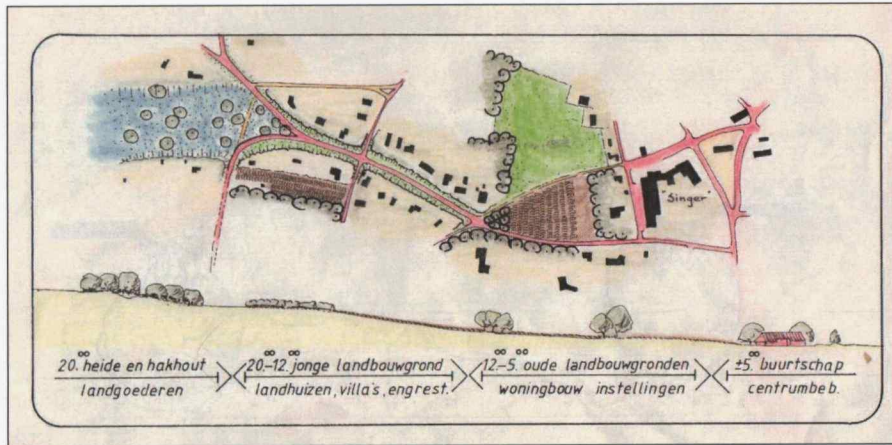
Laren is als oudste brinkdorp in het Gooi waarschijnlijk al in de 8^e eeuw ontstaan onderaan een helling van de Gooise stuwwal. De dorpen in het Gooi ontwikkelden zich rond het waterrijke gebied op de 5 meter hoogtelijn. De Larense heuvelrug strekt zich uit van zuid naar noord en is gelegen op 20 tot 25 meter hoogte. Het dorp heeft zich in de lengterichting op de oostzijde ontwikkeld langs de 5 meter hoogtelijn, tot een lager gelegen grasland bij Eemnes (De Biezem). Op deze hoogtelijn ontwikkelde zich een lint van brinken (zie afbeelding 1). Laren bestond in de periode voor 1850 uit drie buurtschappen; rond het Oostereind, Zeveneind en Klein Laren.

In het begin werden de vruchtbare gronden rondom de boerderijen in cultuur gebracht door het openkappen van de bosrand in kromme, hoefijzervormige kampen, omzoomd door hagen en opgaand geboomte, waarlangs een grillig stratenpatroon ontstond. Straatnamen die hiernaar verwijzen zijn Kopjes Kampen, Lingenskamp en Klaaskampen. De rondom gelegen enges werden in rechthoekige blokken ontgonnen, waarbij een verdeling loodrecht op de lengterichting van het blok werd aangehouden. De kampen werden in de 19^e eeuw in de rechthoekige stroken verdeeld en verkocht, zodat aan de zo ontstane langsakkers aan beide zijden bebouwing kon ontstaan, waardoor tevens het wegenverloop werd bepaald. Er werd veel opbrengst verkregen door de kampen op deze wijze op te delen, terwijl toch agrarische grond op de binnenterreinen bleef bestaan.

De centrale brink met de drinkplaats voor vee, de Coeswaerde, vormde het middelpunt van wegen: De Schapendrift, Oude Drift, Zevenenderdrift, Tafelbergweg en Oude Blaricummerweg. De weg naar Hilversum was een van de Doodwegen, leidend naar het Sint Janskerkhof.

Geleidelijk werd door de akkerbouw meer grond ontgonnen op de enges tussen de 8 meter en 15 meter hoogtelijn. De houtwalafscheidingen dienden vooral om ongewenst wild en vee te weren. De onverharde zandpaden vormden met hun vertakkingen en y-vormige splitsingen een ruitvormig verkavelingspatroon.

1.110520051005

Afbeelding 1 Hoogtelijnen in relatie tot grondgebruik (bron: gemeente Laren)

Tussen de 15 meter en 20 meter hoogtelijnen lagen de lagere klassen landbouwgronden. Op de gronden vanaf 20 meter lagen eikenhakhoutbosjes en daarboven heidegronden, waarop aan het einde van de 19^e eeuw landgoederen en villa's werden gebouwd.

Laren bleef tot ver in de 19^e eeuw een zuiver agrarisch dorp, waarin de boerderijen in een schijnbaar willekeurige plaatsing werden omgeven door hagen en houtwalafscheidingen aan smalle, bochtige en onverharde wegen, rondom het centrale brinkenlint. De weverij werd in de loop van de eeuw een bron van inkomsten, als gevolg waarvan langs de wegen wevers- en daglonershuisjes werden gebouwd.

Ontwikkeling tot forensen- en kunstenaarsdorp

De opening van de Oosterspoorlijn in 1874 en de betere bereikbaarheid van Laren door de aanleg van de stoomtramlijn in 1882-1883, droeg in sterke mate bij aan de ontwikkeling van Laren als forensen- en kunstenaarsdorp. Het hieraan gerelateerde transformatieproces vond overwegend plaats in de periode 1880-1940 (kaart 1).

De opdeling van de agrarische gronden in de kern werd voortgezet. Binnen de bestaande structuur ontstonden nieuwe bouwpercelen en wegen. Langs de nieuwe doorgaande weg, de Eemnesserweg en de Sint Janstraat, werd in 1888 het nieuwe raadhuis gebouwd. Vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw gingen de katholieken - weer - aan de Brink ter kerk. De Waterstaatskerk uit 1852 werd in 1924 vervangen door een grotere kerk naar het ontwerp van Wolter ter Riele. Deze Sint Jansbasiliek kreeg in 1937 de eretitel 'Basilica Minor'. Ten oosten van de Brink ontstond een rooms-katholiek complex, dat bestond uit de basiliek met pastorie, het voormalige klooster van de zusters Dominicanessen, de voormalige Rosaschool voor lager meisjesonderwijs, het voormalige broederhuis en de naastgelegen jongensschool uit 1913. Tot het complex behoorde ook het voormalige Sint Janziekenhuis, gelegen aan de zuidzijde van de Eemnesserweg, waarvan een gedeelte van de voorgevel werd opgenomen in de herontwikkeling van het voormalige ziekenhuisterrein.

Laren werd een aantrekkelijk verblijfs- en woonoord voor forensen en kunstenaars. Met de aanleg van de stoomtramverbinding (de 'Gooische moorde-naar') van het station te Hilversum naar Laren in 1882, werd Laren beter bereikbaar. Het tracé is nog herkenbaar in de Stationsweg en Burg. van Nispenstraat, waaraan het tramstation en het postkantoor gesitueerd waren. De forensen en kunstenaars huurden in het begin een woning, maar lieten al snel villa's en atelierwoningen bouwen. In Laren heerste bij uitstek een klimaat om dit in eigen beheer te kunnen doen. Dit bevorderde de diversiteit van de bebouwing, zowel qua stijl als qua situering. Ook de vanouds ingewikkelde verkaveling en versnipperde eigendomsverhoudingen droegen bij aan deze 'geleidelijke' (niet planmatige) inpassing.

Aansluitend aan de kern werd de ontwikkeling van villagegebieden ingezet. Het karakter van de uitbreidingen van Laren naar het noorden, westen en zuidwesten werd bepaald door een bebouwing van overwegend atelierwoningen, villa's en landhuizen. De karakteristiek van de uitbreidingen naar het oosten en zuidoosten, werd bepaald door een bebouwing van overwegend arbeiderswoningen.

De aanleg van de hertenkamp betekende in het begin van de 20^e eeuw een verfraaiing van de aankomstroute vanuit zuidwestelijke richting, waarlangs een villagegebied ontstond. Een ongebruikt stuk grond tussen een oorspronkelijke Doodweg en de weg langs het station, dat als vuilnisberg werd gebruikt, kreeg een bestemming die passend was voor het villagegebied, maar ongebruikbaar zo dicht bij de kern.

Afbeelding 2 *Typerende traditionele bouwtrant in kern Laren (bron: RDMZ)*

HUIDIG RUIMTELIJK KARAKTER

De ruimtelijk structurerende elementen in het gebied zijn: het lint van brinken, de hertenkamp met solitaire boomgroepen, de open delen van de oude agrarische gronden in het noorden langs de Wally Moesweg, Oude Drift en Drift, de y-splitsingen en informele aansluitingen van wegen en de doorgaande wegen Naarderstraat, Eemnesserweg, Torenlaan en Burg. van Nispen van Sevenaerstraat. Ten noorden en noordoosten van de centrale brink is het transformatieproces met het invoegen van nieuwe wegen en het verdichten van de bebouwing in de oude structuur het meest herkenbaar en biedt het een kleinschalig bebouwingsbeeld. Hierbinnen speelt de groenstructuur in de vorm van bomen, hagen en houtwalafscheidingen een belangrijke beeldbepalende rol. Het oost-west lopende gebied ten zuiden van de centrale brink heeft een overwegend jonger karakter en kent ook grootschaliger bebouwing met het rooms-katholieke complex en 'Hamdorffterrein'.

De oude kern (rond de Brink) wordt gekenmerkt door het verbindende lint van brinken vanaf het Krommepad tot de Sint Janstraat, waarin de Brink met de Coeswaerde, oorspronkelijk een natuurlijke waterkom als was- en drinkplaats voor vee, de meest karakteristieke is. De centrale brink heeft nog steeds de oorspronkelijke maatvoering en groeninrichting met zachte ondergrond en is daarmee grotendeels gaaf bewaard gebleven. De Brink was oorspronkelijk beplant met iepen, en werd in 1928 beplant met eiken. De Wilhelminaboom (linde) werd geplant op 31 augustus 1898.

De uitlopers van het lint van brinken zijn nog herkenbaar als open plekken in de kern van het dorp waar geparkeerd kan worden. Ondanks het parkeren is in het algemeen het groene karakter door de aanwezigheid van hagen en bomen behouden. De centrale brink heeft met de kenmerkende zachte ondergrond, bomenrijen en haagafscheiding de functie als verblijfsgebied tussen de doorgaande wegen behouden.

In het plantsoen ten noordoosten van de centrale brink staat ruimtelijk structurerende bebouwing in de vorm van twee panden.

Ten westen van de centrale brink, op de hoek van de Naarderstraat, is het oude Laren bewaard met de Nederlands-hervormde kerk uit 1521, de naastgelegen voormalige boerderij en het dorpscafé 'Het Bonte Paard'. Het koor van de kerk werd gesloopt ten behoeve van de verbreding van de Naarderstraat. De 19e-eeuwse bepleistering van de kerk werd geheel verwijderd. De leilinden aan weerszijden van de Naarderstraat bepalen mede het karakteristieke beeld. Vanaf de toren van de kerk bestaat een zichtlijn over de Brink naar de rooms-katholieke Sint Jansbasiliek.

Het gebied ten zuiden van de centrale brink kent een driedeling in ruimtelijk karakter en bebouwingsbeeld. Oostelijk ligt het rooms-katholieke complex met monumentale gebouwen uit het begin van deze eeuw en langs de Eemnesserweg is enige kleinschalige bebouwing van aaneengesloten winkelpanden in neostijlen en een enkele villa langs straten met een recht profiel. In het gebied rond de hertenkamp vormt de villabebouwing vanaf eind 19^e eeuw in het groen het karakteristieke beeld.

De bebouwing, gerelateerd aan de komst van de forensen en kunstenaars, omvat overwegend villa's in neostijlen, landhuizen en atelierwoningen in de Gooise landhuisstijl.

Door de Molenweg bestaat er een zichtlijn op de molen van Laren.

In het gebied vormen de bebouwing op het 'Hamdorffterrein' tussen de Brink en Nieuweweg langs de Stationsweg vrij grootschalige bebouwingsvlekken. Het bebouwingsbeeld wijkt hier af van de bebouwingsstructuur, behorend tot het transformatie- en inpassingsproces van Laren rond de Brink.

Het ruimtelijk karakter van het noordelijke en noordoostelijke gebied tussen de Naarderstraat en de Torenlaan en rond de Kerklaan wordt bepaald door het historische, landelijke karakter van Laren, waarin de nieuwe ontwikkelingen zijn ingevoegd: de smalle, bochtige en soms holle en onverharde wegen lopen weg in bermen en haagbeplantingen, wegen en stoepen hebben overwegend een klinkerbestrating. De kleinschalige informele bebouwing kent een grote diversiteit in plaatsing en nokrichting. De groenvoorziening heeft het karakter van een plantsoen. Een recente afwijkende bebouwing heeft plaatsgevonden in de Cornelis Bakkerlaan. Bij het vervallen van de agrarische functie werd rond de boerderijen steeds meer woonbebouwing opgericht, waarbij de nevenbebouwing zoals hooibergen en schuren verdwenen. De boerderijen zijn overwegend van het type zijbaander en zijn zowel haaks op als evenwijdig

aan de weg gesitueerd. De wevers- of daglonershuisjes zijn herkenbaar als lange, diepe huisjes van één bouwlaag, waarvan enkele werden samengevoegd onder een kap, in eenvoudige traditionele bouwtrant.

De informele aansluitingen van de (historische) wegen met afgeronde hoeken en weglappend weggedeelte vormen karakteristieke plekken in de wegenstructuur, waarop de aangrenzende bebouwing vaak is georiënteerd.

In de Sint Janstraat bij het Zeveneind bevindt zich een historische verbreding in de weg. Het pand op de kruising en de Tafelbergweg vormt een beeldbepalende afsluiting aan de noordzijde.

Het ruimtelijk karakter van het zuidelijke gebied is enigszins vergelijkbaar met het noordelijk gebied. Het aandeel latere en naoorlogse invullingen is hier echter groter. Het historische bebouwingsbeeld van Laren is herkenbaar langs de oude uitlopers met agrarische bebouwing aan de Molenweg, Sint Janstraat en Nieuweweg.

De geschiedenis van Laren als kunstenaarsdorp wordt verder weerspiegeld in de talrijke sculpturen, gedenktekens en straatmeubilair in de openbare ruimte.

NADERE TYPERING VAN TE BESCHERMEN WAARDEN

Bij de aanduiding van het gebied Brink als beschermd gezicht ligt het accent op de herkenbaarheid van de verwerking van het transformatieproces van het agrarische brinkdorp tot forensen- en kunstenaarsdorp, in de periode 1880-1940. Bij dit proces werd de bestaande structuur opnieuw geïnterpreteerd en gewaardeerd, zodat een nieuwe ruimtelijke samenhang ontstond met behoud van de oude structuur. Verschillende benaderingen zijn daarin duidelijk te onderscheiden rond het centrale lint van brinken: het invoegen van nieuwe wegen en bebouwing binnen de oude kleinschalige structuur in het noordelijke en noordoostelijke deel van het gebied, en het verwerken van nieuwe wegen en bebouwing in het zuidelijke deel van het gebied, waarbij een jonger karakter en bebouwingsbeeld ontstond met grootschaliger elementen, zoals het rooms-katholieke complex. Aansluitend aan de kern werden ten noorden, westen en noordwesten gebieden ontwikkeld met villa- en landhuisbebouwing in het groen. Deze bebouwing kwam veelal door particulier initiatief tot stand. Dit bevorderde de grote diversiteit.

Typierend zijn:

- de historisch-stedenbouwkundige waarde van het gehele gebied en de herkenbaarheid van de verschillende gave delen;
- de herkenbaarheid van de verschillende benaderingen in de verwerking van het transformatieproces van agrarisch brinkdorp tot forensen- en kunstenaarsdorp met behoud van de oude historische structuur;
- de groenstructuur in de vorm van de brinken, de hertenkamp, open delen van oude agrarische gronden, plantsoenen, bomen, hagen en houtwalafscheidings, alsmede de profielen en y-splitsingen van wegen;
- het grote aantal gaaf bewaard gebleven panden met cultuur- en architectuurhistorische, alsmede typologische en stedenbouwkundige waarde, en hun samenhang binnen de grote ruimtelijke kwaliteit van het gebied;
- het, ondanks het transformatieproces, behouden kleinschalige, dorpse en informele karakter, grotendeels bepaald door de inrichting van de openbare ruimte (klinkerbestrating, 'zachte' overgangen tussen verkeers- en verblijfsgebied, 'erfachtige' straatprofielen, direct aan de weg grenzende groeninrichting met hagen en heesters).

WAARDERING (kaart 4)

Het gebied Brink in Laren is van algemeen belang vanwege de bijzondere cultuur- en architectuurhistorische, alsmede de (historisch) stedenbouwkundige en sociaal-historische waarden als een kern, waarin het transformatieproces van agrarisch brinkdorp tot forensen- en kunstenaarsdorp op verschillende wijzen werd vormgegeven met behoud van de oude structuur.

De benadering binnen de gave, ruimtelijke eenheid is herkenbaar rond het oude lint van brinken: het invoegen van nieuwe wegen en bebouwing in de bestaande structuur in het noordelijke deel en het verwerken van nieuwe wegen en bebouwing, aansluitend aan de oude structuur in het zuidelijke deel, terwijl aansluitend aan de kern gebieden met villa's en landhuizen in het groen ontstonden.

De groenbegeleiding speelt een belangrijke rol, evenals de begeleidende werking van de doorgaande wegen.

Zie tevens de bijgevoegde waarderingskaart (kaart 4).

BEGRENZING

Bij het bepalen van de begrenzing van het te beschermen gebied Brink, is in hoofdzaak uitgegaan van de bijzondere stedenbouwkundige, ruimtelijke en structurele samenhang, die overwegend is ontstaan in de periode 1880-1940, waarbij een nieuwe structuur werd ingepast en toegevoegd met behoud en waardering van het bestaande.

Het gebied wordt begrensd door aan dit transformatieproces gerelateerde wegen en bebouwing. Aan de noordzijde rond de Wally Moesweg en de Tafelbergweg. Aan de noordoostzijde rond de Torenlaan bij Kopjes Kampen, Mauvezand en Lingenskamp. Aan de oostzijde rond de Kerklaan. Aan de zuidoostzijde rond de Eemnesserweg tot aan de Kerklaan. Aan de zuidzijde loopt de grens achter de bebouwing aan de Sint Janstraat tot en met de brink en langs de Nieuwegeweg en het Schoutenboschje. Aan de zuidwestzijde loopt de grens over de Molenweg achter de beeldbepalende molen langs en rond de hertenkamp. Aan de westzijde langs de Nieuwlaanweg, de Drift, de Oude Drift en de Naarderstraat.

De begrenzing van het dorpsgezicht Brink is weergegeven op de bijgevoegde begrenzingskaart, MSP/34/04.

RECHTSGEVOLG VAN DE AANWIJZING

Ter effectivering van de aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht moet ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet 1988 een bestemmingsplan worden opgesteld. De toelichting op de aanwijzing kan daarbij voor wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen. Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de toekomstige ontwikkelingen binnen het gebied. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te bieden voor een ruimtelijke ontwikkeling, die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruikmaakt en daarop voortbouwt.

In het aanwijzingsbesluit is bepaald in welke mate de vigerende bestemmingsplannen aan het beschermingsvereiste voldoen.

BRONNEN

- W.G.M. Cerutti en A.C.J. de Vrankrijker, 'Jongere architectuur en monumenten in het Gooi', Themanummer *Tussen Vecht en Eem*, jaargang 11, aflevering 2, 1981.
- W.I. Engel, *Trams en tramlijnen: de Gooische stoomtram en andere lijnen in het Gooi*, Rotterdam 1972.
- L. Heyting, *De Wereld in een dorp; schilders, schrijvers en wereldverbeteraars in Laren en Blaricum 1880-1920*, Amsterdam 1994.
- G. van der Pol en W.G.M. Cerutti, *Laren, rijk aan monumenten*, Laren 1982.
- H. Polak, *Laren in het Gooi*, Laren 1925. Uitgave ter gelegenheid van het twaalfeneenhalfjarig bestaan van de eerste welstandsbepaling in Nederland.
- Monumenten Inventarisatie Project Noord-Holland, Laren, Haarlem 1992.
- Ontwerp-Lijst monumenten gemeente Laren, Laren 1993.
- Beeldkwaliteitplan gemeente Laren, Laren 1994.
- Diverse nummers van het tijdschrift *Tussen Vecht en Eem* en van *Kwartaalbericht Historische Kring Laren*.

Kaarten

1. Spoor-/tramlijnen tussen Amsterdam en 't Gooi, situatie circa 1880. In: *Gids langs de Gooische stoomtramlijn*, uitgave J. Heek, Hilversum 1882, heruitgave z.j.
2. Laren en omgeving, situatie circa 1872; uitgave 1908, verkend in 1872. In: *Historische Atlas Noord-Holland; Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000*, Den IJp 1989.
3. Ontwikkelingskaart, RDMZ 2004.
4. Waarderingskaart, huidig ruimtelijk karakter met begrenzing beschermd gezicht, RDMZ 2004.
5. Oriëntatiekaart, RDMZ 2004.

COLOFON

Uitgave: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Zeist 2007

Onderzoek en tekst:

- drs. K. Loeff, Laren
- MSP Noord-Holland, drs. A. Koenders
- Gemeente Laren, F. Sanders
- RDMZ, M. Dingemans en drs. L.G.M. van Roij

Begrenzingskaart: RDMZ, drs. B.A.R.T. Broex

Foto omslag: RDMZ, drs. L.G.M. van Roij

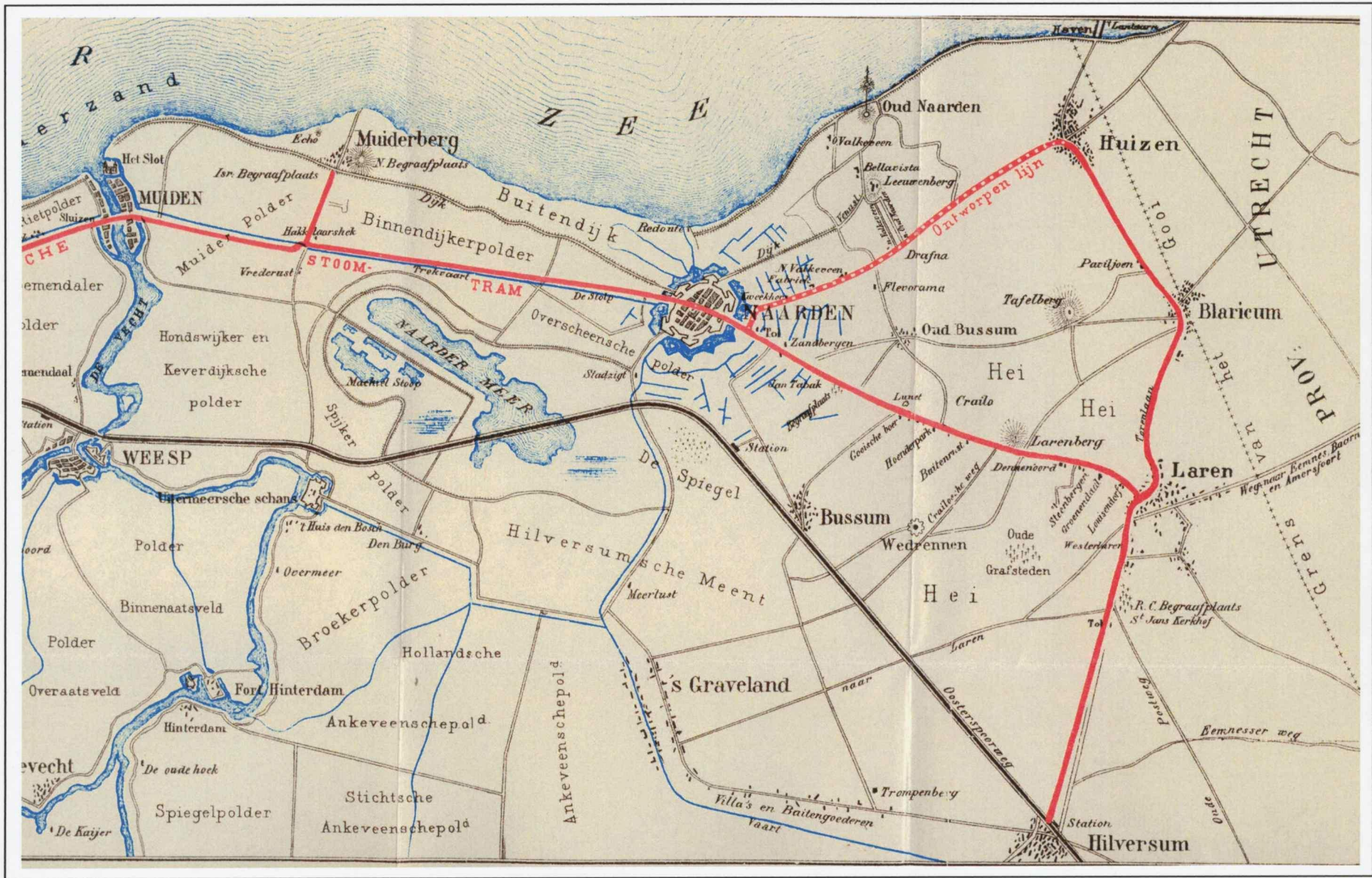
Redactie: RDMZ, drs. E.B. Manuel

PRODUCTIE

RACM/Drukkerij Kerckebosch bv, Zeist

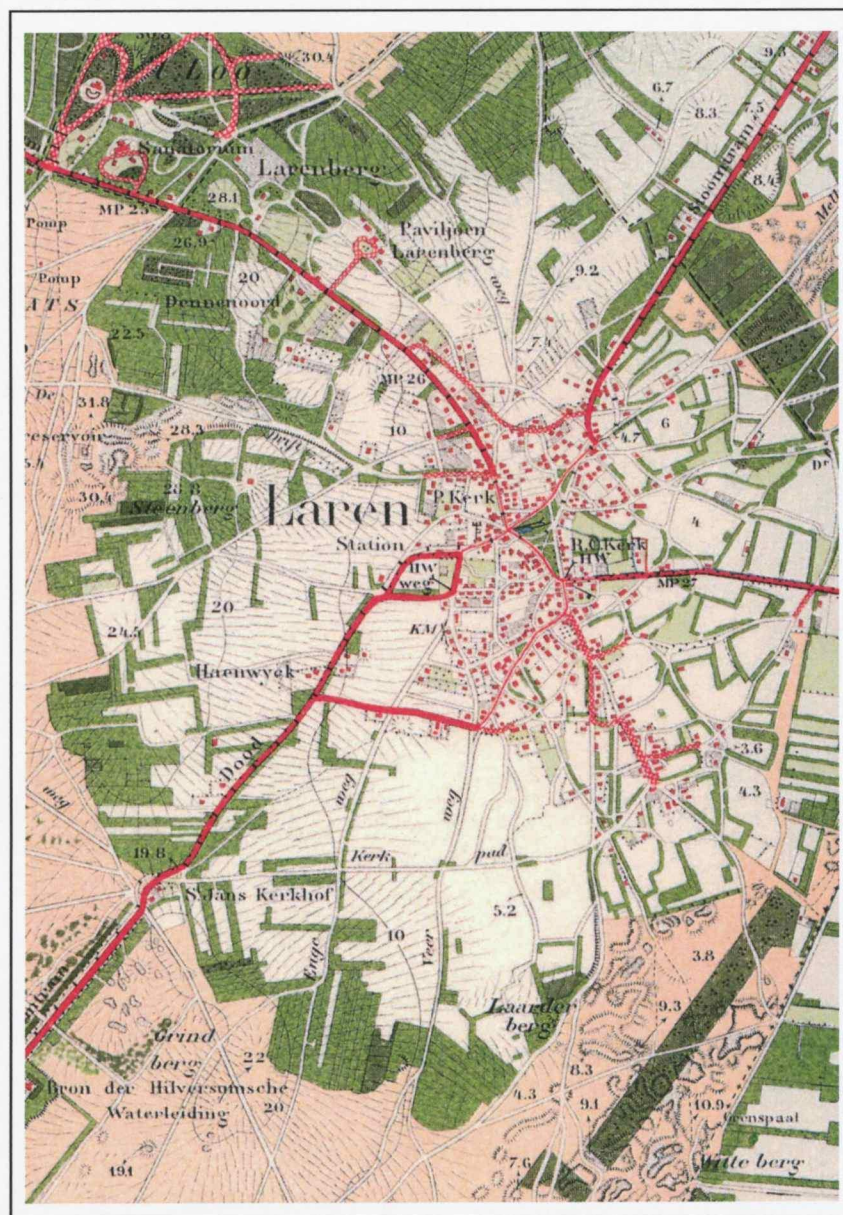
BIJLAGEN

1. Spoor-/tramlijnen tussen Amsterdam en 't Gooi, situatie circa 1880.
2. Laren en omgeving, situatie circa 1872.
3. Ontwikkelingskaart.
4. Waarderingskaart, huidig ruimtelijk karakter met begrenzing beschermd gezicht.
5. Oriëntatiekaart.

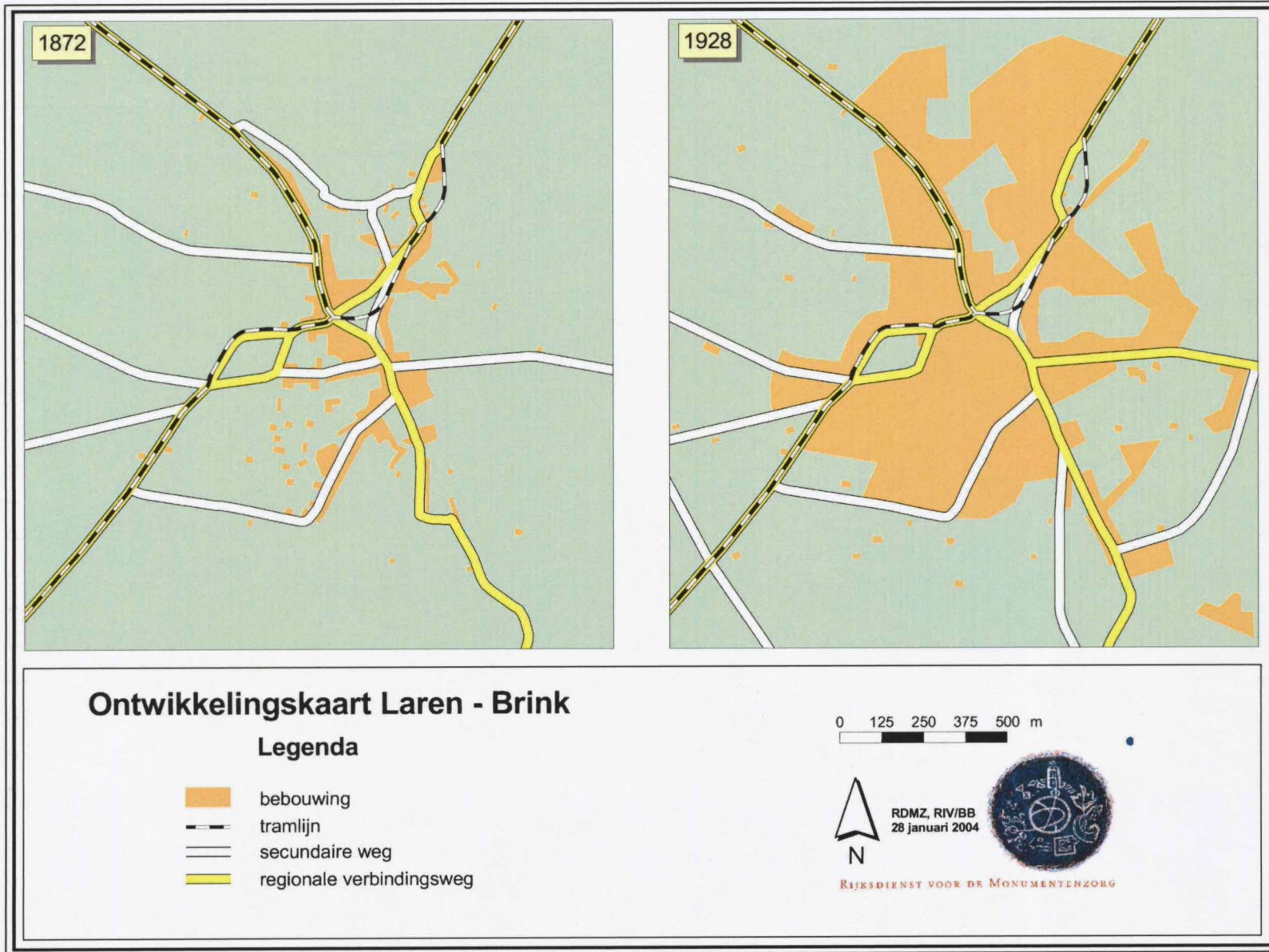
Kaart 1 Spoor-/tramlijnen tussen Amsterdam en 't Gooi, situatie circa 1880

1.1.052.051.13

Kaart 2 Laren en omgeving, situatie circa 1872

1.1.0520051014

Kaart 3 Ontwikkelingskaart

Waarderingskaart Laren - Brink

Legenda

- begrenzing dorpsgezicht
- oude bebouwingsclusters
- transformatiezones
- voormalige enggronden
- brinken
- doorgaande wegen
- drager van agrarische structuur
- y-splitsing

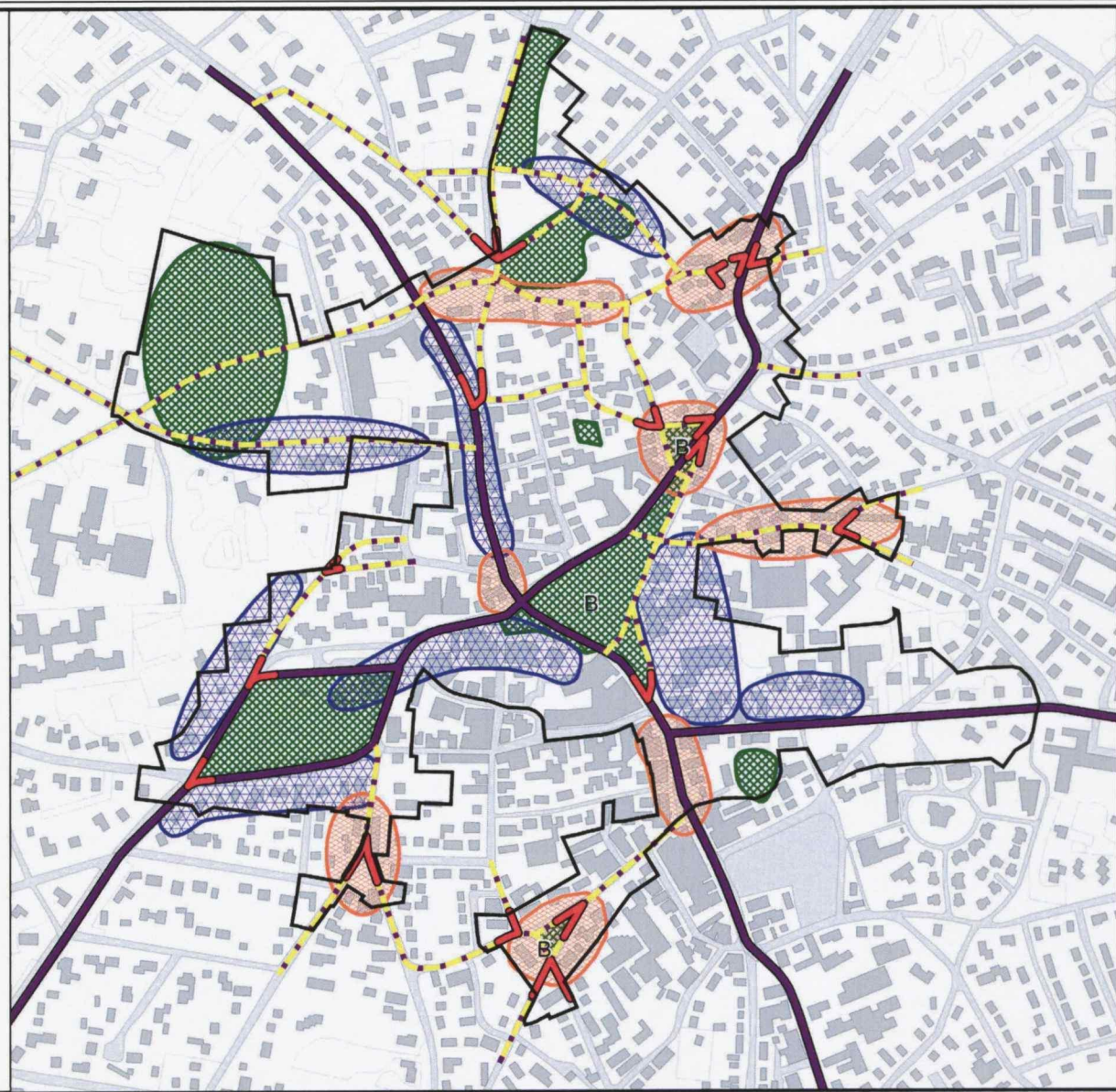
0 100 200 m

RDMZ_RIV/BB
28 januari 2004
Topografische ondergrond ©
Topografische Dienst, Emmen, 2001

RIJSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

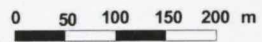

Kaart 4 Waarderingskaart, huidig ruimtelijk karakter met begrenzing beschermd gezicht

Oriëntatiekaart Laren - Brink

Legenda

- deelgebied
- grens beschermd dorpsgezicht
- 1 Brink
- 2 hertenkamp
- 3 Hamdorff-terrein
- 4 Rooms-katholiek complex
- 5 Nederlands Hervormde kerk
- 6 Torenlaan
- 7 Burg. van Nispenstraat
- 8 Nieuweweg
- 9 Drift
- 10 Naarderstraat
- 11 Kerklaan
- 12 Stationsweg

RDMZ,RIV/BB
24 februari 2004
Topografische ondergrond ©
Topografische Dienst, Emmen, 2001

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

